

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

Rapport

Tierps kommun

KPMG AB

2022-09-08

Antal sidor 16

Antal bilagor 1

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
3	Avgränsning	5
3.1	Revisionskriterier	5
3.2	Metod	5
4	Resultat av granskningen	5
4.1	Inledning	5
4.2	Aktuella styrdokument	6
4.3	Förebyggande arbete gällande etik, korruption och oegentligheter	9
4.4	Uppföljning av förebyggande och interna kontrollarbetet	14
4.5	Möjligheter för medarbetare att lämna information	16
	Bilaga 1	17

1 Sammanfattning

Vi har av Tierps kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens förebyggande arbete gällande etik, korruption och oegentligheter. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Korruption och oegentligheter ger inte bara ekonomiska konsekvenser utan påverkar legitimiteten för det politiska systemet, synen på politiker och tjänstemän och kommunens varumärke.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att granska om kommunstyrelsens förebyggande arbete och interna kontroll av etik, korruption och oegentligheter är ändamålsenligt och tillfredställande?

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsens ledning, styrning och uppföljning inte är tillräckligt tillfredsställande gällande det strategiska arbetet för att motverka korruption och oegentligheter.

Vi bedömer att:

- det finns aktuella styrdokument inom kommunen som delvis rör området. Det finns inget eget styrdokument som riktlinjer eller policy gällande förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter.
- kommunstyrelsen för 2022 har antagit en internkontrollplan med kontroller för att säkerställa en tillfredsställande intern kontroll gällande bl.a. ekonomi, lön, upphandling m.m. Vi bedömer vidare att kommunstyrelsen inte har sammanställt en riskanalys inför internkontrollplanen som underlag för valda risker i planen.
- kommunstyrelsen har följt upp den interna kontrollplanen för 2021 och erhållit information om avvikelser av bl.a. kontroller gällande attest, behörigheter, avtalstrohet m.m. Vi bedömer vidare att det saknas en sammanfattande analys av utfall och avvikelser som underlag för beslut. Enligt protokollet har inte kommunstyrelsen givit uppdrag att åtgärda avvikelserna och återkoppla detta.
- kommunstyrelsen behöver följa upp och tillse att en visselblåsarfunktion inrättas för att leva upp till lagkravet och att kommunikationsinsatser utformas på ett sätt som gör det tydligt för chefer och medarbetare att funktionen finns samt hur den fungerar.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- fastställa en rutin/riktlinje/policy för att tydliggöra fokus på ett framtida förebyggande arbete och begränsa riskerna för att oegentligheter m.m. ska uppstå, med bl.a. som påföljd att förtroendet för kommunen skadas.
- inför kommunstyrelsens interkontrollplan 2023 sammanställa en riskanalys där riskbedömning framgår som underlag för kontroller gällande det förebyggande arbetet av avvikelser från lagar och regler samt beslutade styrdokument.

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

- följa upp att alla beställare/användare genomgår utbildning som säkerställer en tillfredsställande intern kontroll av etik, korruption och oegentligheter, t.ex. inköp.
- kommunstyrelsens uppföljningsrapport för den interna kontrollen framåt innehåller en sammanfattande analys samt att kommunstyrelsen utifrån analysen säkerställer att stärka den interna kontrollen av uppkomna brister, bl.a. inom det granskade området.
- kommunstyrelsen säkerställer att Stratsys modul för internkontroll implementeras som stöd till det interna kontrollarbetet i kommunen som en del i det förebyggande arbetet.

2 Bakgrund

Vi har av Tierps kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens förebyggande arbete gällande etik, korruption och oegentligheter. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Bedrägerier och oegentligheter dyker upp med jämna mellanrum. De händelser som figurerat i media har bland annat medfört att uppmärksamheten riktats mot kommunernas förebyggande arbete i syfte att begränsa riskerna för att oegentligheter ska uppstå, med bl.a. som påföljd att förtroendet för kommunerna skadas. En kommuns verksamheter innebär kontakter med leverantörer och andra intressenter.

Verksamheterna genomför transaktioner och hanterar medel av betydande belopp. Väsentligt är därför att det finns en väl fungerande intern kontroll samt att det är säkerställt att arbetet sker på ett ändamålsenligt sätt. Även internt i kommunorganisationen finns risker för oegentligheter vilket förutsätter att kommunen har en hög medvetenhet med tydliga etiska krav, samt väl fungerande system och rutiner som förebygger och försvårar möjligheter till oegentligheter, liksom hindrar att ogrundade misstankar riktas mot kommunens personal.

Från och med 17 december 2021 började Visselblåsarlagen (**lag** (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden) gälla. Lagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.

Revisorerna har i sin riskanalys sett att det finns en risk att det förebyggande arbetet av etik, korruption och oegentligheter inte är tillfredsställande och har därför valt att granska området.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen har varit att granska kommunstyrelsens förebyggande arbete och interna kontroll av etik, korruption och oegentligheter är ändamålsenligt och tillfredställande?

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns aktuella styrdokument inom området och hur kommuniceras dessa i organisationen?
- Finns utarbetade rutiner och riktlinjer för det förebyggande arbetet mot korruption och oegentligheter?
- Är rutiner och riktlinjer kända i organisationen och genomförs kontroller av tillämpningen av dessa?
- Finns korruption och oegentligheter med som ett område i riskanalys och internkontrollplan för 2022?
- Vilka sätt/kanaler finns för medarbetare att lämna information om misstänkt korruption och oegentligheter? Finns någon visselblåsartjänst?

— Sker uppföljning och återrapportering till kommunstyrelse avseende risker, förebyggande arbete och inträffade händelser?

3 Avgränsning

Granskningen omfattar kommunstyrelsens verksamheter.

Vi har inom granskningen inte granskat bisyssla eller jäv. Vi har inte heller granskat kommunens trygghets- och brottsförebyggande arbete.

3.1 Revisionskriterier

Vi kommer att bedöma om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

3.2 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med kommundirektör, ekonomichef, strateg inom kvalitet & strategisk utveckling och ledningsstöd, kommunjurist och kommunjurist- och upphandlingsjurist, upphandlingsassistent samt HR-chef.

Intervjuade har fått möjlighet att faktastämma rapporten.

4 Resultat av granskningen

4.1 Inledning

Vad är ”korrupt beteende”? Var går gränsen för muta eller jäv? Ett personligt ansvarstagande och den egna förmågan att göra etiska val måste många gånger ta vid.

Korruption handlar om otillbörligt utnyttjande av den offentliga positionen för att uppnå privata fördelar; en otillbörlig sammanblandning mellan det offentliga uppdraget och privata intressen. För att upprätthålla medborgarnas förtroende och tilltron till demokratin är det viktigt att förtroendevalda och medarbetare inom kommunen agerar korrekt.

Nyckelpersoner i verksamheten är bl.a. jurister, controllers, ekonomichefer, HR, verksamhetschefer samt kommundirektör. I kommunens verksamhet behövs byggas in en beredskap i arbetet att förebygga, upptäcka och hantera fel och eventuella oegentligheter.

Genomtänkta kontrollrutiner, god kunskap och medvetenhet kan i stor utsträckning bidra till att oegentligheter förebyggs eller upptäcks tidigt. Det är särskilt viktigt att hålla frågan om behovet av kontroll levande genom återkommande utbildning och diskussioner, genom att arbeta med riskbedömning och genom att löpande testa och förbättra kontrollsystemen.

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Personalens medvetenhet och kunskap är av största betydelse för att förebygga och upptäcka eventuella oegentligheter. Insikter och kunskaper behöver löpande underhållas. Det handlar om att vara professionellt förberedd på att avvikelser inträffar och att rutinemässigt kunna hantera dessa eventuella avvikelser.

Bestämmelserna om mutbrott återfinns i brottsbalken, 10 kap. 5a-5e §§ och innebär i huvudsak följande:

1. En anställd eller en uppdragstagare får inte ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget (*tagande av muta*).
2. Det är inte tillåtet att åt en anställd eller en uppdragstagare lämna, utlova eller erbjuda en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget (*givande av muta*).
3. Det är inte tillåtet att ta emot, godta ett löfte om eller begära en otillbörlig förmån för att påverka någon som utövar myndighet eller beslutar om offentlig upphandling eller att lämna, utlova eller erbjuda en otillbörlig förmån till någon för att denne ska påverka beslutsfattaren vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling (*handel med inflytande*).
4. En näringsidkare måste vara försiktig med att lämna pengar eller andra tillgångar till sina ombud, agenter, samarbetspartners eller andra representanter så att medlen inte används till mutor (*vårdslös finansiering av mutbrott*).

4.2 Aktuella styrdokument

4.2.1 Iakttagelser

Utifrån intervjuer uppfattar vi att det inte finns ett eget styrdokument som riktlinjer eller policy, gällande förebyggande arbete av mutor, korruption och oegentligheter, men att ett arbete har startats upp att ta fram riktlinjer/policy. Kommunen har ett antal framtagna policyer och riktlinjer med bäring på korruptionsförebyggande arbete som "Riktlinjer för intern kontroll och insyn i kommunens verksamheter", "Regel för intern styrning och kontroll", "Attestreglemente för Tierps kommun", "Upphandlingspolicy i Tierps kommun" m.m.

Enligt intervju har attestreglementet och upphandlingspolicyn nyligen uppdaterats.

4.2.1.1 Regel för intern styrning och kontroll

Kommunstyrelsen har fastställt "Regel för intern styrning och kontroll" 2020-12-01 som gäller för kommunstyrelsens verksamheter 2021-01-01 - 2024-12-31. Kommunfullmäktige har beslutat om "Riktlinjer för intern kontroll och insyn i kommunens verksamheter" från 2017.

Enligt "Regel för intern styrning och kontroll" är syftet med regeln att kommunstyrelsen och bolagsstyrelserna kan upprätthålla en tillfredställande grad av intern kontroll inom de verksamheter som faller inom deras uppdrag och ansvar.

Regeln omfattar kommunstyrelsen och dess verksamheter samt bolagsstyrelserna och deras verksamheter samt verksamhet som lyder under en av flera kommuner gemensam nämnd och där Tierps kommun är värdkommun för verksamheten. Samtliga funktioner i kommunen är ansvariga för att känna till och efterleva bestämmelser om intern styrning och kontroll.

I dokumentet beskrivs "Tillitsbaserat förhållningssätt i styrning – en styrprincip och organisationskultur". Det framgår att:

- "tillitsbaserad styrning förutsätter en balans mellan regler och fritt handlingsutrymme för enskilda medarbetare och chefer. Detta innebär att det måste finnas utrymme för att (i god tro) få göra fel. Det som karaktäriserar en lyckad tillitsbaserad organisationskultur innebär i detta fall att den det finns en tillit till att den enskilde medarbetaren eller chefen, på egen hand eller tillsammans med andra, är professionell och ansvarig nog att åtgärda felet skyndsamt.
- även om vi har tillitsbaserat förhållningssätt och försöker lära oss av mindre fel och undviker att bli onödigt formalistiska, måste vi också vara beredda att agera vid missförhållanden. Detta för att säkerställa att verksamheten upplevs som långsiktigt tillitsvärdig. På så vis förutsätter tillit ett visst ansvarsutkrävande. Det arbetsrättsliga systemet med medvetandegörande samtal, förtydligande, erinran och varning tillämpas vid försummelse, allvarliga fel eller misskötsel.
- inom de delar av processer som medför risk för väsentlig skada för enskild eller väsentlig skada för kommunen bör det fria handlingsutrymmet vara stramare än för övriga delar av kommunens processer."

Vi konstaterar att hemsidan inte har uppdaterats med "Regel för intern styrning och kontroll".

4.2.1.2 Attestreglemente för Tierps kommun

Kommunstyrelsen har fastställt "Attestreglemente" 2021-03-23 som gäller 2021-04-01-2025-12-31.

Enligt reglementet styr ansvars- och arbetsfördelningen i kommunen när ekonomiska transaktioner atteras. Rätten att fatta beslut om ekonomiska transaktioner, till exempel rätten att ingå avtal, framgår av kommunstyrelsens delegationsordning eller andra beslut. Syftet med attestreglerna är att säkerställa en rättvisande redovisning och motverka oegentligheter. Kommunen ska ha en god intern kontroll, och attestreglerna är en viktig del i den interna kontrollen för att säkerställa tillämpningen av attester. Transaktioner ska i första hand atteras innan de utförs. Huvudregeln är att ingen enskild person själv får hantera en transaktion i alla led, den så kallade tvåhandsprincipen.

Krav inför attest

Attesten är en del av den interna kontrollen och innebär att den ekonomiska transaktionen är godkänd. För att säkerställa en korrekt bokföring av transaktioner ska nedanstående kriterier vara uppfyllda för att transaktionen skall attesteras:

- **Inköp** endast inköpsansvarig får göra inköp för kommunens räkning. Den inköpsansvarige ska vara behörig, ha kompetens för uppgiften och göra kontroller mot styrdokument för upphandling och inköp.
- **Utförande/leverans** varor och tjänster har levererats till eller från kommunen och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med de villkor som avtalats/överenskommit.
- **Bokföringsunderlag** verifikationen följer lagstiftning och god redovisningssed.
- **Betalningsvillkor** betalning sker vid rätt tidpunkt, rätt belopp och till rätt mottagare.
- **Bokföringstidpunkt** bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.
- **Kontering** transaktionen är rätt konterad.
- **Jäv** Kontroll att jäv inte föreligger. Den som utför kontrollen får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående.
- **Beslut** transaktionen överensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare och att händelsen är förenlig med verksamhetens syfte.

4.2.1.3 Upphandlingspolicy i Tierps kommun

Kommunstyrelsen beslutade om "Policy för upphandling" på sitt sammanträde 2022-05-24. Policyn gäller 2022-06-14 - 2025-08-31. Dokumentet är en uppdaterad version kommunfullmäktiges beslutade upphandlingspolicy från 2011.

Policyn för upphandling är ett styrande dokument med syfte att säkerställa att upphandlingar sker enligt gällande lagar samt att endast seriösa och lämpliga leverantörer kvalificeras. Kommunens anskaffning av varor, tjänster och entreprenader ska ske med bästa hushållning av kommunala medel samt bidra till en hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030 med beaktande av social och etisk hänsyn.

Upphandlingspolicyn ska följas av samtliga kommunens förvaltningar, verksamheter och kommunalt ägda bolag. Upphandling definieras som köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor, tjänster eller entreprenader.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att kommunens mål uppfylls samt att kommunkoncernens ekonomiska resurser nyttjas effektivt. Kommunstyrelsen ansvarar för en samordnad styrning av all upphandling inom kommunen. Förvaltningar, verksamheter samt respektive bolag ansvarar för sitt behov av upphandling och inköp. Beslut om att upphandla fattas på behörig nivå i enlighet med gällande delegationsordning.

Enligt upphandlingspolicyn framgår i avsnittet **3. Affärsetik** att:

- Företrädare för kommunen ska uppträda på ett affärsmässigt korrekt sätt. Alla anställda som arbetar med upphandling/anskaffning ska ha god kännedom om LOU, kommunens upphandlingspolicy, förevarande riktlinjer för direktupphandling och **de i lagstiftningen gällande reglerna avseende mutor och bestickning.**
- Kontakter mellan köpare och säljare ska ske i sådana former att parterna bibehåller full trovärdighet och en oberoende ställning i förhållande till varandra. **Om situationen i samband med upphandling/anskaffning kan tolkas som jäv eller tagande av muta ska detta omedelbart anmälas till närmaste chef eller till upphandlingsenheten.**
- Genom ett agerande i enlighet med denna policy främjas en god affärsetik, vilket i sin tur gör kommunen till en trovärdig aktör på både den offentliga och privata marknaden.

4.2.1.4 Exempel på övriga styrdokument som berör området

"Regel för bidrag till studieförbund" gäller fr.o.m. 2018-01-01.

"Regel för bidrag till föreningar" gäller fr.o.m. 2018-01-01.

"Regel för kommunalt partistöd" gäller fr.o.m. 2020-01-01.

"Riktlinje för ekonomisk styrning" gäller fr.o.m. 2022-03-22.

4.2.2 Bedömning

Vi konstaterar att kommunstyrelsen inte upprättat separata rutiner/riktlinjer gällande förebyggande arbete gällande etik, korruption och oegentligheter. Vi bedömer att det finns aktuella styrdokument inom kommunen som delvis rör området.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen fastställer rutin/riktlinje/policy för att tydliggöra fokus på ett framtida förebyggande arbete och begränsa riskerna för att oegentligheter ska uppstå, med bl.a. som påföljd att förtroendet för kommunen skadas.

4.3 Förebyggande arbete gällande etik, korruption och oegentligheter

4.3.1 Iakttagelser

4.3.1.1 Kommunstyrelsen interna kontrollplan

Kommunstyrelsen beslutade om en internkontrollplan för 2022 på sitt sammanträde 2021-10-19 (se separat bilaga A).

Enligt den interna kontrollplanen har kommunstyrelsen tydliggjort i "Regler för intern styrning och kontroll (ks § 163/2017)" att verksamheten under den har en skyldighet mot kommunstyrelsen att säkerställa att den interna kontrollen är god.

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Kommunfullmäktige har ytterligare tydliggjort vad kommunstyrelsen har för uppdrag och ansvar avseende uppföljningar, intern kontroll och insyn i "Riktlinje för intern kontroll och insyn i kommunens verksamheter (kf §72/2017)" och "Program för uppföljning av och insyn i kommunens verksamheter (kf 73/2017)".

Beslut om och uppföljning av internkontrollplaner ingår i ett årshjul länkat till årshjulet för planering och uppföljning av verksamhet och budget. Det betyder att interkontrollplan för kommande år beslutas politiskt i samband med att budgeten för samma år behandlas, och att uppföljningen behandlas i samband med årsredovisningen för samma år.

Verksamheternas genomförda riskanalyser ligger till grund för internkontrollplanens omfattning.

Enligt planen har kommunstyrelsen ansvaret för den interna kontrollen inom kommunstyrelsens verksamhet. Verksamhetschefer ansvarar för att konkreta regler och anvisningar är utformade så att en intern kontroll kan upprätthållas samt att dessa följs och att medarbetare är informerade om dess innebörd.

Gällande interna kontroller kring etik, korruption och oegentligheter i planen för 2022 ingår bl.a:

Område	Kontroll	Verksamhet	Kommentar
Ekonomi	<ul style="list-style-type: none"> - Betalning av leverantörsfakturor - Behörigheter leverantörsfaktura flödet - Attestrutin och Proceedo 	Gemensam service	
Lön	<ul style="list-style-type: none"> - T.ex. registrering av nyanställda, rätt semesterdagar samt 22 andra kontroller inom löneverksamheten 		
Kvalitet och strategisk utveckling	<ul style="list-style-type: none"> - Användares hantering av login och lösenord till IFOS och VoOs verksamhetssystem Viva - Att användare i Viva tas bort när de slutar sin tjänst 		

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Upphandling	<ul style="list-style-type: none"> - Otillåtna direktupphandlingar - Avtalstrohet - Leveranskontroll mot avtal - Avtalsförvaltning 		
Ledningsstöd	<ul style="list-style-type: none"> - Beslut fattas i enlighet med delegation - Rapportering av fattade delegationsbeslut 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Debitera avgifter utifrån beslut - avtalstrohet 	Medborgarservice	
Kostenheten	<ul style="list-style-type: none"> - avtalstrohet 		
	<ul style="list-style-type: none"> - Externa bidrag; Ansökningsprocess 	Kultur och fritid	
	<ul style="list-style-type: none"> - Avtalstrohet - Avslut vid anställning - Kontroll av loggar i verksamhetssystemet VivaBistånd - Kontroll av loggar i verksamhetssystemet VivaÄldreomsorg och funktionsomsorg 	Vård och omsorg	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kontroll av loggar i Viva - Ekonomiska transaktioner 	Individ och familjeomsorg	

Vi uppfattar att riskanalyser som grund för val av de interna kontrollerna tagits fram i verksamheterna. Dock har kommunstyrelsen inte sammanställt en dokumenterad riskanalys inför kommunstyrelsens internkontrollplan 2022. Enligt uppgift ska en internkontrollmodul i verksamhetssystemet Stratsys implementeras under 2022 där en strukturerad riskanalys framåt kan genomföras.

4.3.1.2 Utbildningsinsatser inom området

Från intervju uppfattar vi att utbildningsinsatser inom området har genomförts. Bl.a.:

- Beställarutbildning 1 LOU och upphandling 2021 för beställare.
- Beställarutbildning 2 Proceedo – system för fakturahantering och e-handel 2021 för beställare.

Vi har tagit del och granskat utbildningsmaterialet gällande LOU och upphandling. Under utbildningen gavs information om jäv enligt kommunallagen 7 kap samt exempel på områden där oegentligheter är en risk som:

- representation; dyrare måltider och fester på kvällen, särskilt med make, maka eller sambo.

- resor, studieresor och konferenser; helt eller delvis betalda nöjes- eller semesterresor, flygresor och hotellvistelser även om de sker under semestern.

- semesterförmån; att förfoga över fordon, båt, fritidsbostad eller liknande för privat bruk.

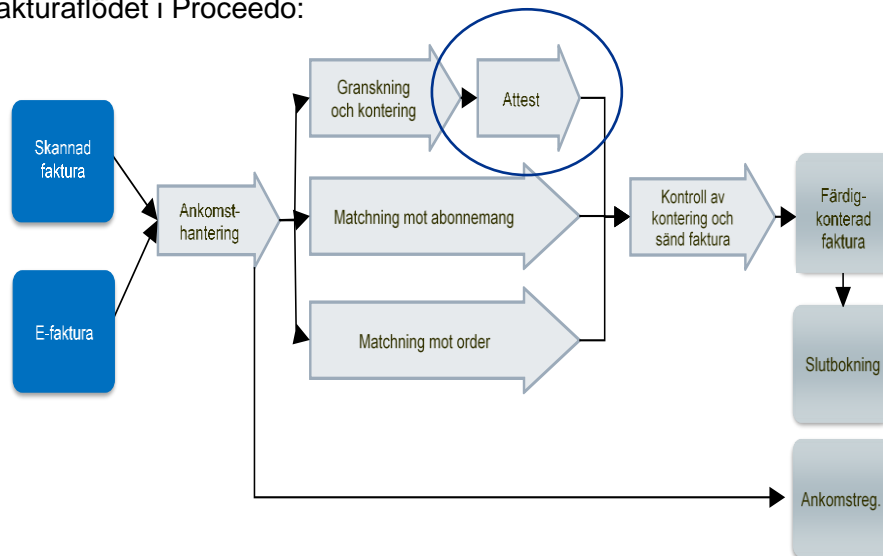
- rabatter; som ges av dem som man har affärer med men som alla inte kan få.

Bonusarrangemang av olika slag t.ex. vid varuinköp.

- kontanter och lån; penninggåvor i kontanter, värdepapper och liknande. Penninglån på särskilt gynnsamma villkor, liksom efterskänkande av lån och/eller räntor samt kreditkort.

Även information om krav på avtalstrohet gicks igenom.

Vi har även granskat utbildningsmaterialet för genomgång av faktureringsrutiner i Proceedo. Information gavs av bl.a. rutiner för e-handel och attest. En förklaring till e-handel är bl.a. att det är säkrare, mindre risk för bedrägeri och bluffakturor. Nedan en bild om fakturaflödet i Proceedo:

Enligt attestreglementet ska attest genomföras genom:

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Beslutsattest innebär att alla kriterier i "Inför attest" vidimeras. Dessutom vidimeras att kommunstyrelsebeslut, budgetanslag eller annan av kommunfullmäktige beslutad plan eller riktlinje följs.

Mottagningsattest skall alltid ske om den som mottagit leveransen eller ska se till att prestationen fullgjorts, inte är densamme som beslutsattestanten.

För mottagningsattest och beslutsattest som sker elektroniskt krävs alltid användaridentitet och lösenord.

Automatisk attest ska användas i möjligaste mån vid så kallad "orderlös" fakturering, dvs. när fakturering sker utan att det skett någon direkt beställning vid varje tillfälle. Exempel på orderlös fakturering är olika former av avtal t.ex. hyresfakturor eller andra abonnemang. Respektive beslutsattestant beslutar utifrån regelsystemet om automatisk attest ska användas. En förutsättning är attestantens godkännande av den mall som lagts upp med angivet ID-nummer, kontering och beloppsgräns tillsammans med systemförvaltare.

Enligt uppgift har utbildningar för i del 2 successivt genomförs under 2022 i och med att Proceedo implementerats.

Vi noterar att det finns en personalhandbok på intranätet. Enligt avstämning saknas information där kring korruption och oegentligheter.

Vi uppfattar att det kommer att genomföras ett chefs- och ledarutvecklingsprogram som startar upp hösten 2022/våren 2023. Programmet kommer att bl.a. kopplas till kommunens vision och värdegrundsarbete. Det är positivt att kommunchefer arbetar med bl.a. kommunens värdeord "Respekt, Ansvar, Framtidstro, Kundfokus och Mod" och är goda förebilder och visar gott föredöme. Inte minst sagt i det förebyggande arbetet gällande etik, korruption och oegentligheter.

4.3.2 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen för 2022 har antagit en internkontrollplan med kontroller för att säkerställa en tillfredsställande intern kontroll gällande bl.a. ekonomi, lön, upphandling m.m. Vi bedömer vidare att kommunstyrelsen inte har sammanställt en riskanalys inför kommunstyrelsens internkontrollplan som underlag för valda risker i planen.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen inför kommunstyrelsens interkontrollplan 2023 sammanställer en riskanalys där riskbedömning framgår som underlag för kontroller gällande förebyggande arbete av avvikelser från lagar och regler samt beslutade styrdokument.

Vi konstaterar att under 2021 har utbildningsinsatser genomförts av efterlevnad av LOU och riktlinjer för upphandling samt faktureringsrutiner och attest. Även under 2022 har beställarutbildning genomförts av rutiner i Proceedo. Vi ser positivt att ett chefs- och ledarutvecklingsprogram framåt kommer att genomföras för alla chefer i kommunen.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsen följer upp att alla beställare/användare genomgår utbildning som säkerställer en tillfredsställande intern kontroll av etik, korruption och oegentligheter vid t.ex. inköp och attest.

4.4 Uppföljning av förebyggande och interna kontrollarbetet

4.4.1 Iakttagelser

Kommunstyrelsen följde upp den interna kontrollplanen 2021 på sitt sammanträde 2022-03-22.

4.4.1.1 Uppföljning av intern kontrollplan 2021

Enligt "Rapport uppföljning intern kontroll 2021" ingår uppföljning av internkontrollplanen i ett årshjul länkat till årshjulet för planering och uppföljning av verksamhet och budget. Det betyder att uppföljningen behandlas i samband med bokslut och årsredovisning.

Det har under en längre tid pågått ett utvecklingsarbete runt internkontrollen. Under 2020 infördes ett kvalitetsledningssystem för hela kommunen, Stratsys. I systemet finns en modul för internkontroll som kommer stödja, underlätta och förbättra internkontrollen. Implementeringen av modulen skulle ha gjorts under 2021 men har blivit förskjutet och sker under 2022. Verksamheterna har därför fortsatt kontrollen i enlighet med planen som fastställdes av kommunstyrelsen §161/2019.

Enligt uppföljningen har t.ex. följande kontroller genomförts gällande vårt granskningsområde:

Kontrollobjekt	Kontrollmål	Kontroll-referens	Resultat från kontroll	Avvikelse-analys	Åtgärdsförslag
Behörigheter leverantörs-faktura flödet	Har användare endast behörighet till delar av flödet	Kontrollen sker några gånger per år	Inga avvikelser förutom att anställda som slutat ligger kvar	Rapporteras inte till ekonomienheten från chef	Påminna cheferna att meddela ekonomienheten vid avslut av anställningar
Attestrutin	Följs § 5 i Attestreglementet avseende förtroendekänsliga poster	Har gjorts inom Gemensam service och Samhällsbyggnad	Attestant attesterar egen utbildning/logi o intern representation	Bristande kunskap	Informera berörda attestanter om vårt regelverk.
Användares hantering av login och lösenord till Viva	Samtliga användare ska ha bytt till personligt lösenord. Ingen användare "lånar" ut sin	Var 6:e månad	Ca. 15% hade inte bytt slumpmässiga kontrollen. 40st användare kontrolleras.	Går ej att använda funktion som gör att användarna blir tvingade att byta vid inloggning.	Fortsätta internkontrollen. Det finns möjlighet att ställa in andra alternativ till att hantera lösenorden i Viva. Uppmaning att

	identitet till någon annan.			Användaren måste själv aktivt byta lösenord.	byta lösenord och manual på hur dom går tillväga skickas till varje användare vid registrering.
Otillåtna direktupphandlingar	Kontrollera att det som köps sker enligt avtal eller att direktupphandling dokumenteras Kontinuerligt via Inyett.	Inga kända otillåtna direktupphandlingar har framkommit.	Det finns några fall med brister gällande kravet på dokumentation splikt vid direktupphandlingar	Bristande dokumentation beror i huvudsak på kunskapsbrist. Kan vara en resursfråga om hur mycket tid som kan läggas för uppföljning.	Dokumentationsplikt tas upp vid utbildningar Kontinuerligt via Inyett. Inga kända otillåtna direktupphandlingar har framkommit.
Avtalstrohet	Kontroll att vara/tjänst köps från rätt avtal.	Kontinuerligt via Inyett. Produkter har vid vissa tillfällen avropats från fel leverantör.	Bristande kompetens och tid hos beställare	E-handels-system driftsatt 2021	E-handels-system är tidsbesparande samt ger ekonomiska besparingar när inköp görs från nettoprislistor.

Vi noterar att det uppmärksammats avvikelser vid kontrollerna i uppföljningen. I uppföljningsrapporten saknas en sammanfattande analys av genomförda kontroller och avvikelser. Kommunstyrelsen har i sitt protokoll beslutat att endast godkänna rapporten.

4.4.2 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen har följt upp den interna kontrollplanen för 2021. Vi bedömer vidare att det saknas en sammanfattande analys av utfall och avvikelser som underlag för beslut. Enligt protokollet har inte kommunstyrelsen givit uppdrag att åtgärda avvikelserna och återkoppla detta.

Vi rekommenderar att kommunstyrelsens uppföljningsrapport för den interna kontrollen framåt innehåller en sammanfattande analys samt att kommunstyrelsen utifrån analysen säkerställer att stärka den interna kontrollen av uppkomna brister.

Vi konstaterar att det en längre tid pågått ett utvecklingsarbete runt intern kontrollen. Vi rekommenderar att kommunstyrelsen säkerställer att Stratsys modul för internkontroll implementeras som stöd till den interna kontrollarbetet.

4.5 Möjligheter för medarbetare att lämna information

4.5.1 Iakttagelser

Som inledningsvis nämnts började visselblåsarlagen, d.v.s. Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, gälla fr.o.m. december 2021.

Enligt intervju har en visselblåsarartjänst upphandlats med samverkan med flera kommuner och styrdokument ska upprättas för detta under 2022. Kommundirektör kommer vara mottagare från företaget som kommer upphandlas att hantera tjänsten.

I kommunstyrelsens beslutade "Regel för intern styrning och kontroll" framgår att kommundirektör ska vid misstanke om allvarligt brott eller trolöshet mot huvudman omedelbart informera kommunstyrelsen samt kommunens revisorer. Kommunstyrelsen ska vid misstanke om allvarligt brott eller trolöshet mot huvudman utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder.

Enligt attestreglementet framgår att:

- I syfte att förbättra och effektivisera rutiner ansvarar varje medarbetare i Tierps kommun för att brister/oegentligheter rapporteras till överordnad.

4.5.2 Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen behöver följa upp och tillse att en visselblåsarfunktion inrättas för att leva upp till lagkravet och att kommunikationsinsatser utformas på ett sätt som gör det tydligt för chefer och medarbetare att funktionen finns samt hur den fungerar.

Datum som ovan

KPMG AB

Micaela Hedin
Certifierad kommunal revisor

Naod Daniel Habte
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Tierps kommun

Granskning av kommunens förebyggande arbete av etik, korruption och oegentligheter

2022-09-08

Bilaga 1

Genomgångna dokument

Kommunstyrelsen protokoll för 2021 och 2021

Kommunstyrelsens reglemente

Kommunstyrelsens verksamhetsplan för 2022

Kommunstyrelsens delegationsordning

Regel för intern styrning och kontroll

Attestreglemente för Tierps kommun

Upphandlingspolicy i Tierps kommun

Kommunstyrelsens interna kontrollplan 2022

Uppföljning av kommunstyrelsen interna kontrollplan för 2021

”Regel för bidrag till studieförbund” gäller fr.o.m. 2018-01-01

”Regel för bidrag till föreningar” gäller fr.o.m. 2018-01-01

”Regel för kommunalt partistöd” gäller fr.o.m. 2020-01-01

”Riktlinje för ekonomisk styrning” gäller fr.om. 2022-03-22